

Botrányos körülmények között folytatódik Kőbánya-Kispesten, a 3-as metró végállomásánál a Köki Center, szórakoztató- és bevásárlóközpont építése. (A Kökin dolgozó kiskereskedők elleni brutális fellépésről, túlnyomó többségük kétes törvényességű elkergetéséről június 19-ei számában már beszámolt a Magyar Fórum.) A homályos tulajdonosi háttérű offshore cégeket képviselő R-Co Zrt. által kezdeményezett beruházás elnyerte ugyan a kormánypárti többségű kispesti önkormányzat és a BKV támogatását, de szinte egyöntetű ellenállást váltott ki a környéken élő több ezer emberből.

Tudni kell ugyanis, hogy a Köki már ma is egyike Budapest legforgalmasabb közlekedési csomópontjainak. Naponta közel kétszázezer ember halad át a vasútállomást, metróvégállomást és buszpályaudvart is magában foglaló területen, így a forgalmi zsúfoltság következtében a térség lakói jelenleg is komoly zajterhelés és légszennyezettség elviselésére kényszerülnek.

Korábban némileg enyhítette a szinte folyamatos gépjárműforgalomból adódó káros hatásokat az a keskeny erdősáv, amely a metróállomás, illetve a buszpályaudvar és a Ferihegyi repülőtérre vezető gyorsforgalmi út mentén húzódott, ám az építkezés azzal kezdődött, hogy a beruházó kiirtatott 1 hektár erdőt és további egy hektár ligetes, füves zöldterületet. Méghozzá éppen a közlekedési csomópont és a szomszédos lakótelep közötti területen.

A Kökivel határos kispesti lakótelepen elsősorban is az okozott általános felháborodást, hogy a plazaépítésre és a közlekedési csomópont rendezésére vonatkozó tervek már 2004-ben is ismertek voltak, ám az ott élő érintettek véleményére nem volt kíváncsi az önkormányzat. Bár a lakók szinte azonnal összegyűjtötték ezer aláírást a beruházás ellen, az építkezést lelkesen támogató önkormányzati többség - Gajda Péter jelenlegi szocialista polgármesterrel az élen - elzárkózott egy lakossági fórum összehívásától. Beérték néhány szűk körű tájékoztatóval. Pedig a Fővárosi Tervtanács már 2004-ben megállapította, hogy az adott környezet alkalmatlan plazaépítésre, nem bírja el a beruházás megvalósítása által okozott terheket. Az üzletközpontba irányuló áruszállítás csakis a lakott terület felől oldható meg, mivel a vasút, a metró és a gyorsforgalmi út - amelyen nem közlekedhet kamion - miatt nincs más megközelítési lehetőség. Így az 55 ezer négyzetméterre tervezett bevásárlóközpont, amelyhez az elképzelések szerint további épületek is csatlakoznának összesen 180 ezer négyzetméter területen, már a megnövekedett áruszállítás és személygépkocsi-forgalom miatt is, drasztikusan rontaná a környéken lakók életfeltételeit. Ám az érintett hatóságok többsége - Kispest önkormányzatától az ANTSZ-ig - úgy vélte, hogy környezetvédelmi szempontból nem lesz érdemi hatása a beruházásnak, a közlekedési terhelés várható növekedése nem indokolja hatástanulmány elkészítését.

Amikor a titokzatos háttérű beruházó megszerezte a politikai támogatást elképzelései megvalósításához, 2005 novemberében készítettett ugyan egy környezetvédelmi vizsgálatot - a lakók szerint a terhelésnek legkevésbé kitett helyeken végezték el a méréseket -, ám a beruházás közlekedésre várható hatásaival senki nem foglalkozott.

Miután a Levegő Munkacsoport, a Civilek Érdekvédelmi Fóruma Kispestért és két érintett társasház tiltakozott a megkezdés előtt álló építkezés ellen, az ügyben első fokon eljáró hatóság, a Közép-Duna-völgyi Természetvédelmi, Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2006. július 3-án kelt határozatában megállapította, hogy a tervezett létesítmény jelentős hatást gyakorol a környezetre, és emiatt hatásvizsgálat elvégzésére kötelezte a beavatkozót. Az elsőfokú döntést azonban fellebbezés követte, és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, mint másodfokon eljáró hatóság mellőzte a

környezeti hatásvizsgálatra való kötelezést, és megállapította, hogy a tervezett bevásárlóközpont nem gyakorol jelentős hatást a környezetre. A 2006 decemberében meghozott döntés egyben azt is előírta, hogy a jogerős építési engedély alapján a beruházás kivitelezése elkezdhető.

Az építkezés által sújtott terület lakói és az őket támogató civil szervezetek azonban nem fogadták el a kirívóan egyoldalú, csakis a beruházó érdekei alapján megszületett határozatot, és bírósághoz fordultak. Már az építkezés megkezdését, jelentős zöldterület kiirtását követően meghozott jogerős ítéletében a Fővárosi Bíróság 2008. március 20-án kimondta, hogy "a tevékenység jellemzői, nagysága, belterületi elhelyezkedése, egyes határértékek túllépése, a tevékenységből származó környezeti hatás állandósága, és az érintett hatásviselők nagy számára figyelemmel megalapozatlan, kellően nem indokolt döntést hozott az alperes. A bíróság szerint ismételten meg kell vizsgálni, hogy szükséges-e környezeti hatástanulmány elrendelése, különösen a közlekedésből származó környezeti hatások részletes vizsgálatára, illetve megoldások kidolgozására, és a felmerülő problémák orvoslására."

Értesülve a bíróság döntéséről, az építkezést engedélyező XVIII. kerületi önkormányzatnak - a környezetvédelmi hatóság érvényes engedélyének hiányában - azonnal le kellett volna állítania az építkezést, de ez nem történt meg. Az ügyben eljáró XVIII. kerületi építésügyi hatóság, illetve a műszaki iroda vezetője, Bene Attila még 2008 júniusának elején is arra hivatkozott, hogy a szakhatóság engedélyének visszavonása - bár az építkezés megkezdésének nélkülözhetetlen eleméről van szó - nem elegendő ok az építkezés leállításához. Ekkor azonban, június 3-án már megszületett a Fővárosi Bíróság újabb határozata az építkezést lehetővé tevő döntés felfüggesztéséről. Ezek után már a XVIII. kerület polgármesteri hivatal jegyzője, illetve műszaki irodája is arra kényszerült - igaz, három héttel elhúzva a tiltó határozat kiadását -, hogy "eltérő bírósági végzésig, vagy a hatóság által kiadott döntésig" a Köki Center szórakoztató- és bevásárlóközpont építkezésén megtiltsa a munkavégzést. Kivéve a szükséges mértékű állag- és vagyonmegóvást, valamint a kármegelőzés érdekében folytatott tevékenységet.

2008. június 27-től mindenképpen le kellett volna állítani a Kökin folyó építkezést, de a környező panelházak lakói - akik ablakaikból belátnak a kerítések mögé - azt állítják, hogy a munka a korábbiaknak megfelelő ütemben folyik tovább. Többen gyanítják, hogy a beruházókon túl egyes kormánypárti politikusoknak is komoly érdekük fűződhet az építkezés folytatásához, a környezeti feltételek rontásához egy olyan területen, ahol háromezer lakás található. Pedig a környezetvédelmi vizsgálatok már most is azt mutatják, hogy a Köki környékén a levegő állapota veszélyes anyagok vonatkozásában - például a porral való szennyezettséget illetően - több területen is meghaladja az egészségügyi határértéket, és a mocsaras területen cölöpökre épített házak már jelenleg is a megengedettnél nagyobb rezgéseknek vannak kitéve.

Európa fejlett országaiban a nagy bevásárlóközpontok többnyire a sűrűn lakott belterületektől távol, a városok ritkán lakott peremkerületeiben épülnek, ahol a működésükkel óhatatlanul együtt járó gépjárműforgalom nem zavarja az otthonaikban pihenni vágyó embereket, és nem szennyezi lakókörnyezetüket. A Köki Centert viszont egy sűrűn lakott és jelenleg is nagyarányú gépjárműforgalom által sújtott belterületen kívánja felépíteni a beruházó, figyelemmel az ott átszálló és potenciális vásárlóként szóba jöhető napi 200 ezer emberre, de tekintet nélkül a több mint 10 ezer fős helyi lakosságra.

Nyilvánvaló, hogy egy ilyen akció lebonyolításához rendkívül befolyásos, hatékony politikai érdekérvényesítéssel és nyomásgyakorlással rendelkező beruházók kellenek. Az R-Co Zrt. mögött álló személyekről hivatalosan szinte semmi nem tudható, ám a jelek arra utalnak, hogy a döntések befolyásolói között a kivételesen jó kormányzati kapcsolatokkal rendelkező

milliárdos, Leisztinger Tamás is megtalálható.

Az R-Co ügyintéző és engedélybeszerző cégének, az Investo Kft.-nek a vezetője, Potsubay Dóra ugyanis két ingatlanvállalkozásban működik együtt Leisztingerrel. Az Immo Next Zrt.-t 2005-ben együtt alapították, korábban pedig Potsubay volt az Argo Holding nevű Leisztinger-cég által tulajdonolt Proton-Trade Zrt. egyik vezetője. Továbbá az R-Co egyik igazgatója az a Jeszenszkyné Hoffmann Zsuzsanna, akinek férje, Jeszenszky Zoltán a Leisztinger érdekeltségi körébe tartozó Synergon Nyrt. elnöke, valamint a BKV ügyvédje az egyik Kökin dolgozó kereskedő által a közlekedési vállalat ellen indított perben. Ezek az összefonódások még annak ellenére is valószínűvé teszik Leisztinger érdekeltségét a beruházásban, hogy cégei közvetlenül nem szerepelnek az R-Co tulajdonosai között. Jelenleg munkagépek dolgoznak a Kút-tói erdőről lenyesett területen, míg a metróállomás szándékosan megrongált felüljárója körül és a buszpályaudvaron nyüzsögnek az építkezést felügyelő őrző-védő cég emberei. Ők szinte hatósági személyekként fellépve irányítják a gépjárműforgalmat, terelik a gyalogosokat. Az építkezés magabiztosan folytatódik, mintha a beruházók biztosak lehetnének abban, hogy senki nem állíthatja le környezetromboló tevékenységüket. Pedig a valóban elhanyagolt metróállomásnak és környékének rendezésével a terület lakói is egyetértenének, ha az átalakítás a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével és óriásplaza építése nélkül történne meg.

Varga Imre